

Nr 11.

Godkänd av första kammaren den 23 april 1940.

Godkänd av andra kammaren den 23 april 1940.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1940/41 under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till folkhushållningsdepartementet.

(Statsutskottets utlåtande nr 11.)

Till KONUNGEN.

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1940/41 har chefen för folkhushållningsdepartementet under elfte huvudtiteln inledningsvis framhållit, bland annat, att efter vad nu kunde bedömas, en organisation för handläggning av de frågor, som ankomme på folkhushållningsdepartementet och därunder lydande myndigheter, syntes bliva erforderlig även under budgetåret 1940/41. Självfallet innebure detta icke, att den nuvarande organisationen kunde anses slutgiltigt utbyggd. I den mån krisen skärptes eller förhållandena eljest förändrades, komme helt visst omläggningar av organisationen att befinnas påkallade. Det syntes böra ankomma på Kungl. Maj:t att fatta erforderliga beslut härom. Departementschefen förutsatte, att, därest förändringar av en eller annan art i krisorganisationen bleve genomförda, de anslag, rörande vilka departementschefen under förenämnda huvudtitel framlade förslag, skulle tagas i anspråk för eventuellt nytillkommande organ inom folkhushållningens område.

Vad departementschefen sålunda anfört har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Folkhushållningsdepartementet.

1:o) **Folkhushållningsdepartementet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 1) har riksdagen dels godkänt följande avlöningsstat för folkhushållningsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Bihang till riksdagens protokoll 1940. 14 saml. Nr 11.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	24,000
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	»	56,650
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	71,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	2,000
		73,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	10,050
	Summa kronor	163,700;

dels ock till Folkhushållningsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 163,700 kronor.

2:o) **Folkhushållningsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) har riksdagen till *Folkhushållningsdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisat ett *förslagsanslag* av 20,000 kronor.

Krisförvaltningen.

3:o) **Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att dels för rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap fastställa av departementschefen angiven personalförteckning, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för kommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41, dels ock till Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 66,900 kronor.

Riksdagen får till en början erinra därom, att 1939 års urtima riksdag i sin skrivelse nr 71 medgav, att med avseende å rikskommissionens för ekonomisk försvarsberedskap arbetsuppgifter och organisation finge vidtagas de åtgärder, som kunde vara erforderliga för reglerande av kommissionens och kristidsorganens inbördes förhållanden. I samband härmed uttalade riksdagen, att spörsmålet och formerna för rikskommissionens fortsatta verksamhet borde föreläggas 1940 års lagtima riksdag.

Jämlikt riksdagens sålunda lämnade medgivande hava väsentliga delar av de arbetsuppgifter, som tidigare ankommit på rikskommissionen, överflyttats till olika krisorgan. I anslutning härtill har rikskommissionens industriavdelning anknutits till statens industrikommission och viss del av rikskommissionens personal, utöver industriavdelningens tjänstemän, utnyttjats på andra håll inom krisförvaltningen. Rikskommissionens kansli består härfter allenast av en allmän avdelning med tämligen begränsade arbetsuppgifter samt en uppskovsavdelning.

Rikskommissionen fungerar alltså för närvarande huvudsakligen såsom ett centralorgan för prövning av uppskovsärenden. Departementschefen har föreslagit, att kommissionen under nästa budgetår även skulle hava sin verksamhet lagd efter dessa riktlinjer, men att kommissionen såsom sådan skulle bibehållas oförändrad.

Enligt den för rikskommissionen gällande instruktionen består kommissionen av en ordförande och tio ordinarie ledamöter samt ett stort antal extra ledamöter. Med hänsyn till de reducerade arbetsuppgifter, som numera tillkomma kommissionen och i betraktande av den organisation, som upprättats för krisförvaltningen i dess helhet, anser riksdagen det knappast motiverat att en dylik omfattande överstyrelse för rikskommissionen upprätthålles. Riksdagen finner även kommissionens beteckning — rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap — numera oegentlig och ifrågasätter huruvida de arbetsuppgifter, som nu ankomma på kommissionen, icke lämpligen i stället böra anförtros åt andra organ, förslagsvis åt en fristående institution för uppskovsärendenas centrala handläggning och åt konjunkturinstitutet, till vilket kommissionens allmänna avdelning kunde anknytas. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att i samband behandlingen av anslagsäskandena till 1941 års riksdag taga ifrågavarande spörsmål under närmare omprövning. Härvid torde jämväl frågan om uppskovs-avdelningens organisation böra tagas under förnyat bedömande, enär riksdagen i anslutning till vad försvarsväsendets lönenämnd anfört anser goda skäl ur rent organisatorisk synpunkt föreligga för att åtminstone för uppskovs-avdelningens andra byrå avses civila personer, särskilt förtrogna med det enskilda näringslivets förhållanden.

Vidkommande kostnadsberäkningarna för rikskommissionen för nästa budgetår synes det riksdagen som om arvudet till kommissionens ordförande — 5,000 kronor — på grund av kommissionens begränsade arbetsuppgifter borde kunna väsentligt reduceras. Riksdagen förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t har för avsikt att vidtaga en av detta förhållande påkallad nedsättning av ifrågavarande arvode. Med hänsyn härtill har riksdagen icke velat motsätta sig att förevarande anslag uppföres med av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, 66,900 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels för rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap fastställt följande

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 kanslichef	B 2
1 avdelningschef	B 1
1 sekreterare	A 26

Befattning	Lönegrad
1 aktuarie	A 21
1 kanslibitråde	A 7
1 kontorsbiträde	A 4

Extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad än 20:

1 sekreterare Eo 26;

dels godkänt följande avlöningsstat för kommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 18,200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 19,430
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 16,400
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 1,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3,170
5. Sammanträdesarvoden till kommissionens ledamöter, <i>förslagsvis</i>	» 1,000
6. Arvoden till tillfälligt anställd personal m. m., <i>förslagsvis</i>	» 7,200

Summa kronor 66,900;

dels ock till Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisat ett *förslagsanslag* av 66,900 kronor.

4:o) **Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4) har riksdagen till Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisat ett *förslagsanslag* av 20,300 kronor.

5:o) **Konjunkturinstitutet: Avlöningar. Konjunkturinstitutet: Omkostnader. Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 5—7) har riksdagen dels godkänt följande avlöningsstat för konjunkturinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor 10,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 10,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 16,000

b. Avlöningsförhöjningar m. m., för-			
slagsvis	kronor	800	kronor 16,800
4. Rörligt tillägg, förslagsvis			» 2,400
			Summa kronor 39,200;

dels till Konjunkturinstitutet: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 39,200 kronor;

dels till Konjunkturinstitutet: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 6,000 kronor;

dels ock till Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 100 kronor.

6:o) **Statens industrikommission m. m.: Avlöningar. Statens industrikommission m. m.: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkterna 8 och 9) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1940/41 anvisa dels till Statens industrikommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av 1,698,000 kronor, dels ock till Statens industrikommission: Omkostnader ett förslagsanslag av 535,000 kronor.

Stora svårigheter synas utan tvivel möta att under nu rådande förhållanden på längre sikt angiva medelsbehovet för de olika organen inom krisförvaltningen. Riksdagen bifaller därför departementschefens förslag, att anslagen till industrikommissionen — liksom jämväl anslag till övriga under denna huvudtitel upptagna krisorgan — erhålla förslagsanslags natur.

Vad beträffar storleken av de för nästa budgetår äskade anslagen till avlöningar och omkostnader för industrikommissionen godkänner riksdagen Kungl. Maj:ts föreliggande förslag. Riksdagen vill dock understryka angelägenheten av att såväl industrikommissionen som nämnderna iakttaga all den sparsamhet, som det statsfinansiella läget för närvarande kräver.

Riksdagen får i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av att, därest anslagsäskanden till förevarande ändamål även komma att föreläggas 1941 års riksdag, en överskådligare uppställning beträffande de olika anslagskraven än vad i årets elfte huvudtitel framlagts förelägges riksdagen, något som också lättare torde låta sig göra sedan krisorganisationen överhuvud vunnit ökad stadga och bättre kan överblickas.

Riksdagen får slutligen erinra därom, att riksdagen i sin skrivelse, nr 45, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad avser folkhushållningsdepartementet, anförde, att riksdagen vid behandlingen av elfte huvudtiteln komme att till mera ingående bedömande upptaga de grunder, efter vilka arvoden och ersättningar vid krisorganen utginge. Vid den prövning av föreliggande fråga, som riksdagen nu verkställt, har riksdagen icke kunnat undgå att finna de tillämpade grunderna i vissa fall giva anledning till tveksamhet, särskilt med hänsyn till att de väsentligt avvika från de grunder, med vilka en jämförelse närmast synes ligga till hands, nämligen de i gällande kommittékungörelse angivna. Riks-

dagen ifrågasätter därför, huruvida icke en närmare översyn av de principer, som i förevarande avseende nu kommit i tillämpning, bör komma till stånd genom Kungl. Maj:ts försorg, varvid torde böra eftersträvas att ernå en begränsning av utgifter för här ifrågavarande ändamål till vad som kan visa sig oundgängligen nödvändigt.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen för budgetåret 1940/41 anvisat *dels till Statens industrikommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av 1,698,000 kronor, dels ock till Statens industrikommission m. m.: Omkostnader ett förslagsanslag av 535,000 kronor.*

7:o) Statens livsmedelskommission m. m.: Avlöningar. Statens livsmedelskommission m. m.: Omkostnader. Kungl. Maj:t har (punkterna 10 och 11) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1940/41 anvisa *dels till Statens livsmedelskommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av 1,617,700 kronor, dels ock till Statens livsmedelskommission m. m.: Omkostnader ett förslagsanslag av 474,000 kronor.*

Emot de av Kungl. Maj:t för nästa budgetår äskade anslagen till avlöningar och omkostnader har riksdagen icke funnit annat att erinra, än att förstnämnda anslag lämpligen synts kunna avrundas till 1,617,000 kronor.

På grund härav får riksdagen, under återopande i tillämpliga delar av vad riksdagen i nästföregående punkt anført, anmäla, att riksdagen för budgetåret 1940/41 anvisat *dels till Statens livsmedelskommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av 1,617,000 kronor, dels ock till Statens livsmedelskommission m. m.: Omkostnader ett förslagsanslag av 474,000 kronor.*

8:o) Statens handelskommission: Avlöningar. Statens handelskommission: Omkostnader. Kungl. Maj:t har (punkterna 12 och 13) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1940/41 anvisa *dels till Statens handelskommission: Avlöningar ett förslagsanslag av 407,000 kronor, dels ock till Statens handelskommission: Omkostnader ett förslagsanslag av 93,000 kronor.*

Under erinran om vad riksdagen under punkten 6:o) anført rörande svårigheterna att överblicka medelsbehovet för kristidsförvaltningens olika organ samt angående grunderna för arvodessättningen får riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot storleken av de för nu ifrågavarande ändamål äskade anslagen, anmäla, att riksdagen för budgetåret 1940/41 anvisat *dels till Statens handelskommission: Avlöningar ett förslagsanslag av 407,000 kronor, dels ock till Statens handelskommission: Omkostnader ett förslagsanslag av 93,000 kronor.*

9:o) Statens sjöfartsnämnd: Avlöningar. Statens sjöfartsnämnd: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 14 och 15) har riksdagen, som erinrar om vad riksdagen under punkten 6:o) här ovan

anfört, för budgetåret 1940/41 anvisat *dels* till *Statens sjöfartsnämnd: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av 114,000 kronor, *dels ock* till *Statens sjöfartsnämnd: Omkostnader* ett *förslagsanslag* av 36,000 kronor.

10:o) **Statens priskontrollnämnd.** Kungl. Maj:t har (punkt 16) föreslagit riksdagen att till Statens priskontrollnämnd för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 200,000 kronor.

Med hänsyn till att departementschefen förklarar sig i nu rådande läge icke kunna framlägga närmare beräkningar angående förevarande anslags storlek, utan allenast uppskattningsvis angivit anslagsbehovet för nästa budgetår till 200,000 kronor, har det icke varit möjligt för riksdagen att bedöma huruvida det gjorda anslagsäskandet är riktigt avvägt. Den verksamhet i prisövervakande syfte, som skulle anförtros åt priskontrollnämnden, är emellertid av synnerlig vikt för hela vår folkhushållning, och uppenbart är, att vid en importreglering nämnden erhåller en ännu betydelsefullare uppgift än eljest. Riksdagen har därför beslutat anvisa medel för ifrågavarande ändamål. I enlighet med departementschefens förslag har anslaget för nästa budgetår uppförts med 200,000 kronor och på grund av ovissheten i anslagsberäkningen givits förslagsanslags natur.

Under åberopande av vad sålunda anförts och med erinran om vad riksdagen ovan under punkten 6:o framhållit, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *Statens priskontrollnämnd* för budgetåret 1940/41 anvisat ett *förslagsanslag* av 200,000 kronor.

Statlig lagerhållning m. m.

11:o) **Statlig lagerhållning: Statens reservförrådsnämnd. Statlig lagerhållning: Omkostnader för statlig lagerhållning.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkterna 17 och 18) föreslagit kommer riksdagen att framdeles anmäla sina beslut.

Diverse.

12:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 19) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål anmäler riksdagen i särskild skrivelse (nr 179) sitt beslut.

13:o) **Bearbetning av uppgifter om fartygs positioner m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20) har riksdagen till *Bearbetning av uppgifter om fartygs positioner m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisat ett *reservationsanslag* av 12,000 kronor.

14:o) **Kontroll och undersökning av gasgeneratoraggregat.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21) har riksdagen, som förutsätter, att behörig uppmärksamhet ägnas åt användningen av icke blott träkolsgas utan även vedgas såsom motorbränsle, till *Kontroll och undersökning av gasgeneratoraggregat* för budgetåret 1940/41 anvisat ett *reservationsanslag* av 30,000 kronor.

15:o) **Extra utgifter.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 22) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål, kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

16:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23) har riksdagen till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1940/41 anvisat ett *förslagsanslag* av 2,400 kronor.

17:o) **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24) har riksdagen till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1940/41 anvisat ett *förslagsanslag* av 1,500 kronor.

Stockholm den 23 april 1940.

Med undersätlig vördnad.